

NIN, crkva Sv. Križa

profesor na Građevinskome fakultetu u Zagrebu. Boravio je 1956/57. u Nizozemskoj, gdje je radio u ateljeu Van der Broeka i Bakeme (Rotterdam). Izvanredni član JAZU od 1986.

Projektirao je stambene, poslovne i obrazovne ustanove u kojima primjenjuje racionalni princip organizacije prostora i oblikovanja. U zajednici s N. Kučanom izvodi 1961. zgradu Radničkog sveučilišta »Moša Pijade« (danas Otvoreno sveučilište) u Zagrebu, jedno od antologijskih djela hrv. poslijeratne arhitekture. Visok domet ostvaruje (s E. Šmidihom) u nizu osmogodišnjih škola koje se grade u zagrebačkim novim naseljima (Dubrava, 1960; Trnsko, 1963; Zapruđe, 1966; Grana, 1970; Srednjaci, 1971; Prečko, 1972; Dubec, 1975; Klaka, 1976; Sopot, 1976), u projektima za zdravstvene i dječje ustanove (Trnsko, 1966; Sopot, 1977), te za zgradu Matematičke gimnazije u Zagrebu (1976). Od njegovih se poslovnih objekata ističu robna kuća u Varaždinu (1973), Eksploatacioni centar autoceste Zagreb–Rijeka (1976), a napose zgrada Službe društvenoga knjigovodstva u Zagrebu (1981, s A. Dragomanovićem), u kojoj uspješno sintetizira dotadašnja oblikovna nastojanja. — Sudjelovao je samostalno ili kao suautor na mnogim arhitektonskim i urbanističkim natječajima: plivalište u Rijeci (1950, s V. Turinom, I. nagrada), hotel na Plitvičkim jezerima (1953, s B. Murkovićem, I. nagrada), stambeni neboder za Hansa-Viertel u Berlinu (1956, s J. Stoklom, I. nagrada), hotel u Mošćeničkoj Dragi (1961, s A. Dragomanovićem, I. nagrada), zgrada CK Hrvatske (1961, s A. Dragomanovićem i E. Šmidihom, III. nagrada), Dom RTV Zagreb (1963, s A. Dragomanovićem i E. Šmidihom, II.

NIN, riznica župne crkve

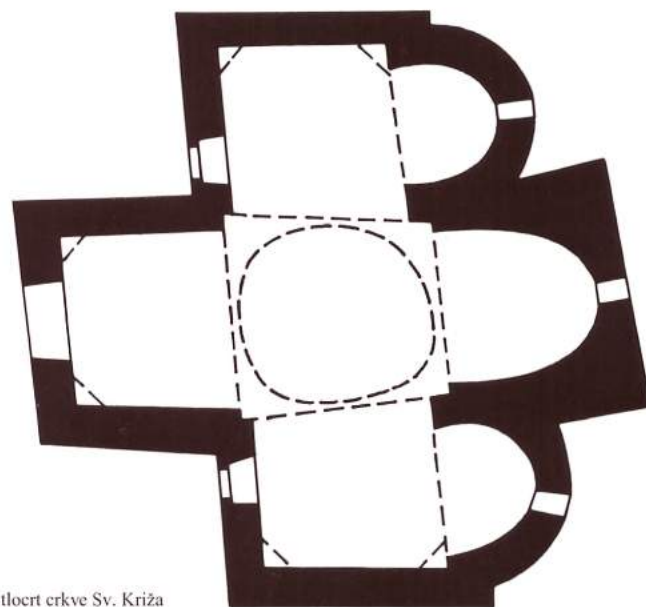
nagrada), zapadni ulaz u Zagreb (1969, s A. Dragomanovićem i E. Šmidihom, I. nagrada), studentski dom u Novome Sadu (1980, I. nagrada).

Objavio je više stručnih i teorijskih članaka u časopisima (»Čovjek i prostor«, »Arhitektura«, »Telegram«), sudjelovao na stručnim skupovima u zemlji i inozemstvu (Hag, Otterlo, Hamburg).

LIT.: Arhitektura u Hrvatskoj 1945–1985, Arhitektura, 1986, 196–199. — Arhitekti članovi JAZU, Rad HAZU, 1991, 437.

R.

NIN, gradić SZ od Zadra. Naseljen u prapovijesti; nalazi iz neolitika, nekropole iz željeznoga doba (liburnska kultura) s bogatim grobnim priložima (fibule, nakit, keramika; mnogi primjerci uvezeni iz Apulije). Za vladavine Rimljana (municipij *Aenona*) urbaniziran, s ortogonalnim rasporedom ulične mreže i forumom. Očuvani su ostaci monumentalnoga hrama s tri ćelije i trijemom na pročelju. Pronađeni su podni mozaici s prikazima gladijatorskih borbi (crni crtež na bijeloj podlozi). Iz Nina potječu mramorni portretni kipovi rim. careva (August, Tiberije i dr.). Istražene su ant. nekropole s vrijednim priložima (keramika i staklo). Iz starokršč. razdoblja su ostaci bazilike Sv. Marije (danas zatrpali). Iz srednjega je vijeka očuvan dio gradskih zidina. Župna crkva, nekadašnja katedrala, ima više građevnih slojeva: starokrščanski (ostaci apsida), predromanički (jugozap. bočni zid), romanički (zvonik), gotički (kapela Gospe od Zečeva) i kasnobarokni (produženje iz 1795). Crkva Sv. Križa je predromanička građevina križna tlocrta s kupolom. Na nadvrtniku je uklesan natpis hrv. župana Godečaja. Na više mjesta u gradu pronađeni su ulomci

NIN, tlocrt crkve Sv. Križa

kamenoga predromaničkoga namještaja s pleternim ukrasima. Ističu se ulomci arhitrava s imenom hrv. kneza Banimira. Pretpostavlja se da iz Nina potječe krstionica s imenom kneza Višeslava. Jednoblodna crkva Sv. Ambroza romaničkoga je stila s pravokutnim svetištem iz XV. st. Na groblju se nalaze ostaci gotičke crkve Sv. Ivana. Uništene su gotičke crkve Sv. Mihovila i Sv. Duha. U župnoj se crkvi čuva drveni gotički kip Majke Božje s djetetom srednjoeur. osobinâ i kameni oltar, rad T. Bokanića. U riznici župne crkve izloženi su vrijedni zlatarski radovi od IX (relikvijar u obliku torbice) do XV. st. (škrinjica sa svetačkim likovima). Ističe se relikvijar u obliku ruke, rad zlatara Šimuna, dar bana Pavla Bribirskoga. Arheol. nalazi, ulomci ant. i srednjovj. spomenika izloženi su u arheološkoj zbirci. — Izvan grada su istražene dvije starohrv. nekropole s vrijednim predmetima (lok. Meterize i Ždrijac). Na brežuljku JZ od Nina nalazi se romanička crkva Sv. Nikole, centralnoga tlocrta i križno-rebrasta svoda (XII. st.).

LIT.: L. Jelić, Dvorska kapela sv. Križa u Ninu, Zagreb 1911. — D. Domančić, Bokanićev ninski oltar, Prilozi — Dalmacija, 1956. — Š. Batović, M. Suić i J. Belošević, Nin, problemi arheoloških istraživanja, Zadar 1968. — I. Petricoli, Osvrt na ninske građevine i umjetničke spomenike srednjega i novoga vijeka, Radovi HJZ, 1969, 16–17. — J. Belošević, Materijalna kultura Hrvata, Zagreb 1980.

I. Pet.

NISKO, selo u Dalmatinskoj zagori, iznad Trogira. Na seoskome su groblju otkriveni ostaci starokršč. crkve i više ulomaka njezina kamenoga namještaja, a tu se nalazi i nekoliko stećaka. Na području sela je uočeno i starohrv. groblje.

LIT.: S. Gunjača, Muzej hrvatskih starina od oslobođenja do danas, SHP, 1952, 2.